

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Марияна Стефанова

за дисертационен труд

Интерактивен модел за обучение на студентите в граматичните времена в английски език

на Златка Димитрова Желязкова – гл. ас. в Педагогически факултет

на Тракийски университет – Стара Загора

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност 1.2. Педагогика (теория на възпитанието и дидактика)

научен ръководител – проф. д-р Марияна Стефанова, с научна специалност 1.2. Педагогика (теория на възпитанието и дидактика)

1. Оценка на дисертационния труд по формат.

1.1. **Относно изложението** на дисертационното изследване - напълно отговаря на изискванията. **Структурата** е логически организирана съобразно изискванията. С удовлетвореност акцентирам върху умелото и уместно прилагане на общонаучния и логически принцип за възхождане от общото към единичното. Налице е висока степен на **компетентност в жанрово, стилистично и езиково отношение**. Тук включвам и показаното уважение и грижа за улеснено и адекватно възприемане от читателя на текста, подпомогнато от добре дозирано фрагментиране на раздели и пунктове, а също и от умело направените резюмета. Напълно уместно, в духа на постмодерната педагогическа прагматика се създава впечатление за интригуваща „фабулна нишка“ на изследването: а) „пролог“ – уводната част очертава пределно ясно и точно контекст с научно-теоретична и практическа актуалност, също и с перспективност на изследването; б) „завръзка“ - ясно формулирани теза и хипотези, цел и инструментариум; адекватно определени респонденти и адресати/ползватели; в) „динамичен развой“ на изследването - констатираща, развиваща и сравнителна части, подчинени на лонгитюдинално научно-педагогическо моделиране като основен изследователски метод, изпозван от З. Желязкова; г) „развързка“ на изследването - тримодулен модел на интерактивно базирано обучение на студенти – бъдещи учители и специалисти в социално-образователната сфера в граматичните времена в английски език: концептуален модул, емпиричен и рационален модули; при това са привлечени целенасочено събраните и

анализирани от дисертанта резултати от педагогическа експертиза на модела като допълнителен изследователски метод; д) „епилог“ - очертан е широк и достатъчно близък перспективен хоризонт за по-нататъшни изследвания. Специално акцентирам върху умелото опериране с научно-понятийния метаезик, включително съставените дефиниции на основните изследователски понятия (понятията за компетентност, чуждоезикова компетентност на лица с ненаследен чужд език (non-heritage speakers) и интерактивно базирано чуждоезиково обучение). **Обемът** на дисертационния труд: отразява съдържателността на изследването без излишен „пълнеж“; силно впечатлява съотношението в обема на отделните части на изложението (първата глава, посветена на подбор и *анализ* на научно-теоретичните основания за дисертационното изследване, заема 78 страници, съответно третата глава, посветена на представяне, *анализ* и продуктово моделиране на събраната и установена емпирично-изследователска фактология е организирана в 75 страници, т.е. двете *аналитични* глави са почти в съотношение 1:1 – изключително постижение). **Използваните източници** - по брой, по тематична насоченост, по актуалност и авторитетност разкриват широка ерудиция и специално-научна подготвеност на З. Желязкова. Оценявам високо показаното аналитично изследователско умение, още повече, че е налице интердисциплинарния характер на изследването – философски, психологически, психолингвистични, езиковедски, лингводидактически, педагогически, андрагогически маркери са „вплетени“ в единна цялост.

1.2. Относно Приложенията - подходящо оформени в отделно книжно тяло, тъй като представят детайлните аналитични статистически процедури, с които е показано много добро изследователско умение за проверка на валидността на хипотезите на изследването, за достоверността на резултатите и оттук за тяхната полза и приложимост.

1.3. Относно Справката за приносите – безусловно приемам приносните формулировки, защото отразяват действителни приноси на дисертационното изследване: а) те са *оригинално* дело на автора на дисертационния труд и са *обективна новост* в теориите и практиките на обучението на студенти по английски език в сегмента „граматични времена“; б) произтичат и същевременно са висш синтез на извършеното от дисертанта в научнотеоретичен и в научноприложен план.

1.4. Относно автореферата - отразява и представя дисертационния труд в точност, пълнота и дълбочина.

1.5. **Относно публикациите** по темата на дисертационния труд. Представените от З. Желязкова три публикации по темата отразяват аспекти на дисертационното изследване.

2. Оценка на съдържателността на дисертационния труд.

2.1. В познатата и доста изследвана проблематика, означена в специализираната литература като „**интерактивни методи за обучение**“, дисертантът внася съдържателно значим принос чрез успешно апробираната от него концептуална постановка за „**интерактивна същност на обучението**“. Тя е сравнително малко изследвана, а З. Желязкова аргументира нейната висока ефективност с оглед новите глобални реалности. Те, както показват теоретичните анализи, емпиричните резултати и обобщения на дисертанта, изискват сравнително по-бързо, по-увлекателно и по-прагматично контекстуално усвояване на граматичните времена в английски език от студентите. Дисертацията доказва равноценността на комуникативния особеното значение на целите за развитие на социално взаимно приемливо, разбираемо и толерантно към различните култури общуване на английски език – чрез сравнително новата за чуждоезиковото обучение теза за интерактивната същност на обучението. В нея важен функционален дял има комуникативният компонент, а също и социално-психичното измерение на междуличностното възприемане.

2.2. Друга съдържателно-приносна характеристика на труда извеждам от **изследваните и нововъведени психолого-педагогически механизми** в обучението на студентите в граматичните времена в английски език – чрез осмислената и умело приложена от дисертанта теория на Л.С.Виготски за интериоризацията и екстериоризацията от студентите на граматичните времена; за развиващия ефект чрез придвижване на студентите от зоната на тяхното актуално към зоната на най-близкото им развитие. Тук включвам и дисертантското постижение за „**форматиране**“ на задачите към студентите, тъй като, както доказва изследването, прагматичното задачно структурирано обучение е технологичен еквивалент на неговата интерактивна същност. Всичко това е резултирало в приносния модел на схематизирани учебно-познавателни задачи за ползване на глаголните времена в английски език (стр. 121-125). Решаването от студентите на интерактивно конструирани задачи е улеснено и забавно чрез включване на допълнителни ефекти на разнообразни интерактивни техники – за емоционално-мотивиращо увеличаване на студентите, за стимулиране на запомнянето, на осмислянето и на въображението при прилагане на граматичните времена.

2.3. Като неотменна част от съдържателното дисертационно богатство оценявам **инструментната осигуреност на модела**. Интерактивно

базираното прилагане от студентите на граматичните времена повишава своята стойност чрез вложената измеримост на неговото качество от студентите с помощта на три интерактивни инструмента – за входно, за текущо и за изходно измерване. Посоченото дисертационно нововъведение се доказва като ефективен начин за „засрещане“ на оценката от преподавателя за напредъка на студентите с тяхната самооценка, с което се доближава до европейския портфолиен формат.

2.4. Оценявам съдържателната плодотворност на дисертационното изследване още и затова, защото въз основа на анализа и верификацията на емпиричните резултати е изработен **дидактически профил на студентите** при усвояване на граматичните времена в английски език и **профил на интерактивно компетентния преподавател**.

2.5. Постигнато е съдържателно съзвучие в **интегрирането на научните изследвания на дисертанта в собствената му академично-преподавателска работа**.

В качеството ми на научен ръководител **удостоверявам**, че дисертационният труд е самостоятелно дело на З. Желязкова, при което тя креативно, творчески-изобретателно и със самосъзнание за авторска отговорност участваше в обсъжданията на своя изследователски процес.

Основната ми бележка към дисертационното изследване е свързана с недостатъчната операционализация на модела така, че той да е технологично осигурен в по-висока степен с оглед неговата мултипликация и устойчиво развитие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Дисертационният труд притежава всички нормативно уредени научно-изследователски характеристики според предназначението си. Представено е задълбочено интердисциплинарно теоретично и емпирично изследване с апробация и верификация на приносно нововъведение, подходящо за мултипликация в сходни ситуации. Показано е владене във висока степен на умения и компетентности за самостоятелни научни изследвания. Без колебание, с дълбока професионална удовлетвореност и отговорност оценявам труда като високо научно и приложно педагогическо постижение и гласувам за присъждане на ОНС „доктор“ на гл.ас. Златка Димитрова Желязкова по научната специалност 1.2. Педагогика (теория на възпитанието и дидактика).

2.8.2016.

Подпис:

проф. д-р М. Стефанова